Nota van uitgangspunten opvang asielzoekers
Gemeente Nijkerk

Mei 2024

Aangepaste versie naar aanleiding van de raadscommissie op 23 mei 2024

1. **Inleiding** 3
2. **Spreidingswet en aantallen** 4
3. **Locatie asielzoekerscentrum** 4
4. **Noodopvang** 5
5. **Opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen** 5
6. **Participatie** 5
7. **Proces en planning** 6

1. Inleiding

De gemeente Nijkerk vindt het belangrijk om de verantwoordelijkheid en de regie te nemen in het oplossen van het vraagstuk rondom de opvang van asielzoekers, Oekraïners en statushouders. Dit was een van de belangrijkste uitkomsten van de consultatie op 14 maart 2024 over dit onderwerp. In deze vergadering heeft de gemeenteraad hiervoor een aantal uitgangspunten aan het college van burgemeester en wethouders meegegeven. Die uitgangspunten staan beschreven in deze nota.

Tijdens de consultatie werden diverse doelgroepen besproken:

- Statushouders (*Een statushouder is iemand die een (tijdelijke) verblijfsvergunning heeft gekregen en dus (tijdelijk) in Nederland mag blijven. Na vijf jaar kunnen statushouders een definitieve verblijfsvergunning aanvragen.*) De Rijksoverheid bepaalt elk half jaar het aantal statushouders dat elke gemeente moet huisvesten: de gemeentelijke taakstelling

- Oekraïne (*Vluchtelingen uit Oekraïne krijgen in Nederland onderdak, leefgeld en medische zorg. Ze moeten zich daarvoor registreren bij een gemeente*.) Er is een taakstelling om Oekraïense ontheemden op te vangen en de gemeenten zijn verantwoordelijk voor de opvang van deze ontheemden en richten opvanglocaties in

- Asielzoekers (*Een asielzoeker is iemand die de bescherming van een ander land inroept. Hij vraagt daarmee in dat land asiel aan. De termen ‘asielzoeker’ en ‘vluchteling’ worden vaak door elkaar gebruikt.*) Asielzoeker hoort onder de Spreidingswet van 1 februari 2024

- Amv “alleenstaande minderjarige vreemdeling” (*Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv) zijn jongeren die alleen of samen met andere kinderen of 'vreemde' volwassenen naar Nederland komen en hier asiel aanvragen.*) Amv’s hoort onder de Spreidingswet van 1 februari 2024

Voor alle doelgroepen geldt voor gemeenten een wettelijke taakstelling als het gaat om jeugdzorg en onderwijs.

De doelgroepen statushouders en Oekraïners worden niet verder behandeld in deze nota van uitgangspunten. Statushouders vallen onder een wettelijke taakstelling die per halfjaar wordt afgegeven. Voor de doelgroep Oekraïne zullen we in het najaar 2024 een evaluatie traject organiseren i.v.m. afspraken omtrent de locatie.

De actuele situatie m.b.t. asiel opvang verandert wekelijks. Wel is volgens de Spreidingswet voorgeschreven dat de gemeente voor 1 november 2024 haar plan van aanpak voor realisatie van de opvangplekken gereed moet hebben. De daadwerkelijke plekken moeten op 1 juli 2025 gerealiseerd zijn. Dit heeft als consequentie dat er een compact participatieproces gevolgd zal moeten worden.

2. Spreidingswet en aantallen

Op basis van de Spreidingswet moet de gemeente Nijkerk 1 juli 2025 plek bieden aan:

- 278 asielzoekers, waarvan 24 alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's). Op dit moment vangt de gemeente Nijkerk geen asielzoekers op. Wel zijn er vijf amv's bij pleeggezinnen in Nijkerk ondergebracht. Zij zijn allemaal 17-17,5 jaar. Vanaf 18 jaar worden zij gezien als statushouders.
- De gemeente wil zelf de regie houden en gaat de taakstelling die via de Spreidingswet is opgelegd uitvoeren. Binnen Regionale Regietafel Migratie en Integratie FoodValley kan de gemeente Nijkerk afspraken maken met de gemeenten Barneveld, Ede, Scherpenzeel en Wageningen over een eventuele andere verdeling van het totaal aantal gevraagde opvangplekken voor de regio.

We houden ons qua aantal aan de volgens de Spreidingswet opgelegde taakstellingen. Mocht het nieuwe kabinet het voornemen doorzetten om de Spreidingswet terug te trekken, dan blijven wij vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid de taakstelling in de Spreidingswet hanteren. We gaan niet meer mensen opvangen dan deze taakstelling. Mocht in de loop van het proces blijken dat we een of meer locaties kunnen vinden waar we meer mensen zouden kunnen opvangen onder de gestelde randvoorwaarden, dan staat de raad ervoor open om hier wel het gesprek over aan te gaan.

3. Locatie asielzoekerscentrum

We doen nog geen definitieve uitspraak over voorkeur voor meer grootschalige opvang of meer kleinschalige opvang en voor de duur van de opvang. We gaan eerst alle mogelijke locaties in de gemeente Nijkerk in beeld brengen. We maken daarbij gebruik van de criteria die het COA hanteert voor opvanglocaties (zie bijlage 2. Programma van eisen noodopvang asiel COA). Op basis van dit complete beeld maken we een afweging en een keuze voor (een) locatie(s).

Grootschalig of kleinschalig
Ondertussen brengen we de voor- en nadelen van grootschalige en kleinschalige opvang in beeld, zodat we die mee kunnen nemen in de afweging. Op basis van het complete beeld maakt het college een afweging die ze voorgelegd aan de gemeente raad. Ook verkennen we de mogelijkheid om samen met het COA een pilot te doen met kleinschalige opvang.

Spreiding over de kernen
We brengen de voor- en nadelen van een gespreide opvang over de kernen of een centrale opvang in kaart, zodat we hierover een afgewogen beslissing kunnen nemen.

Duur en asielzoekerscentrum
Ook de duur van de opvang bepalen we op het moment dat we alle mogelijke locaties in beeld hebben. Langdurige opvang (5-10 jaar) nemen we mee in de overwegingen. Maar als de mogelijkheid er is, kunnen we betere kwaliteit bieden en hoeven de mensen niet steeds verplaatst te worden. Dit voorkomt dat we steeds opnieuw een proces moeten doorlopen om in gesprek met de samenleving een locatie te zoeken, te kiezen en in te richten. Het beheer van de locatie(s) is een aandachtspunt.

Slimme combinaties
Bij de zoektocht naar locaties verkennen we hoe we functies zouden kunnen combineren met elkaar. Te denken valt aan flexwonen, zachte plancapaciteit voor het uitbreiden van bedrijventerrein zekerstellen voor toekomst of Plus Extra woningen.

Randvoorwaarden
Randvoorwaarden voor een opvanglocatie zijn:
- De mogelijkheid om onderwijs, zorg en dagbesteding te bieden.
- Een goed veiligheidsplan.

Afwegingskader
Het belangrijkste criterium bij de keuze voor (een) locatie(s) is de mogelijkheid om kwalitatief goede opvang te kunnen bieden. Dit gaat boven het aantal, de vorm en de duur. Op basis van de in beeld gebrachte voor- en nadelen van de verschillende aspecten stellen we een afwegingskader op. Dit kan voor de raad dienen als basis voor de keuze van (een) locatie(s).

4. Noodopvang

De nood in de opvang van asielzoekers is nog steeds hoog en de gemeente krijgt regelmatig verzoeken om tijdelijk een locatie voor noodopvang te bieden. We voelen de verantwoordelijkheid om hierin bij te dragen, ook richting de andere gemeenten in onze regio. Als er verzoeken komen neemt het college de raad hierin mee en informeert de samenleving. En als het college de keuze maakt om mee te werken aan noodopvang, dan doen we dit voor een korte afgebakende periode met een goed veiligheidsplan.

Flexibele schil
In de inventarisatie van locaties nemen we de mogelijkheid van een flexibele schil bij een opvang mee. Een flexibele schil betekent dat we een bestaande opvang in noodgevallen gemakkelijk uit kunnen breiden.

* Locaties voor noodopvang zijn tijdelijke locaties, met vaak minder voorzieningen dan de azc's

5. Opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen

Alleenstaande kinderen en jongeren tot 18 jaar die naar Nederland vluchten verdienen speciale aandacht. U heeft meegegeven deze kwetsbare doelgroep te willen onderbrengen in pleeggezinnen, als dit met het oog op de problematiek mogelijk is, of zoveel mogelijk spreiden over kleinschalige locaties. Voorwaarden zijn dagbesteding, onderwijs en professionele 24-uurs begeleiding. Voor het maken van een definitieve keuze op basis van de inventarisatie van locaties is behoefte aan meer informatie over de context en de zwaarte van de problematiek. Dit gaan we in beeld brengen.

6. Participatie

We vinden het van belang dat we de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties actief en breed betrekken bij het zoeken naar, kiezen voor en invullen van (een) locatie(s) die voortvloeien uit de verplichtingen vanuit de Spreidingswet. De gemeente Barneveld heeft een proces gevolgd dat voor ons als voorbeeld kan dienen. De belangrijkste kanttekening is dat wij slechts een beperkte tijdsduur hebben, waardoor het proces compacter zal moeten verlopen.

Participatiekader
- De raad stelt de uitgangspunten zoals omschreven in deze nota vast.
- De inwoners worden in begrijpelijke taal geïnformeerd over de context (startnotitie) en de uitgangspunten (nota).
- De inwoners krijgen de gelegenheid om mogelijke locaties en hun overwegingen en verwachtingen daarbij in te brengen.
- De raad maakt de keuze voor (een) locatie(s).
- We gaan in gesprek met de inwoners, ondernemers en organisaties die te maken krijgen met deze locatie(s) over een zorgvuldige en gezamenlijke invulling.

We halen bij de betrokken maatschappelijke organisaties en verenigingen op wat zij kunnen bieden in de ondersteuning van asielzoekers.

Inwoners die op de een of andere manier willen helpen bij de opvang kunnen zich vanaf het begin van het proces bij ons aanmelden. Wij zullen hen hiervoor mogelijkheden bieden en hen daarbij begeleiden.

Opzet eerste fase van de communicatie
De opzet van de eerste fase van de communicatie en participatie is om de inwoners en ondernemers gedurende vier weken op te roepen om ons mee te helpen in de zoektocht naar geschikte plekken voor opvang. In deze periode organiseren wij inloopbijeenkomsten in de drie kernen en twee online bijeenkomsten. Met een vragenlijst (online en op papier) vragen we om ideeën voor mogelijke locaties. Daarbij geven we een aantal randvoorwaarden van het COA mee. Daarnaast benoemen we zelf een aantal mogelijke locaties. Per locatie vragen we welke pluspunten en minpunten men daarbij ziet. Tot slot vragen we welke factoren men belangrijk vindt bij het kiezen van een locatie. Zo halen we veel informatie op over wat er leeft en welke argumenten er zijn bij verschillende mogelijke locaties. Deze informatie gebruiken we bij het opstellen van de lijst met mogelijke locaties met voor- en nadelen, om daaruit onderbouwd de uiteindelijke locatie(s) te kunnen kiezen.

7. Proces en planning

De Provinciale Regietafel vraagt de gemeenten om op 4 juli 2024 een plan van aanpak op hoofdlijnen aan te leveren en op 1 september 2024 een concept regionaal plan. Op 17 oktober moet het regionaal plan worden vastgesteld. Op 1 juli 2025 moet(en) de locatie(s) ingericht zijn. Dit is in het licht van het zorgvuldige proces dat wij willen doorlopen niet haalbaar. Dit zal onderwerp van gesprek zijn in de Regionale Regietafel.

Verwijzend naar de inleiding van de nota van uitgangspunten is het proces zoals gewenst bij de PRT en de tijdlijn van de Spreidingswet niet mogelijk. Onderstaand een voorstel planning om het proces spoedig en zorgvuldig mogelijk te laten verlopen. Daarbij zoveel als mogelijk rekening houdend met de wens om in haalbare tijd te participeren.

Tijd	**Actie/besluitvorming**
Doorlopend	- Informatie over context, uitgangspunten, proces.
April 2024	- Aanbieden nota van uitgangspunten aan de raad ter vaststelling mei 2024. - Afstemmen proces in de Regionale Regietafel.
Mei 2024	-
Juni 2024	- 13 juni tot en met 12 juli: Communicatie/participatie ophalen mogelijke locaties en overwegingen/verwachtingen. - Ophalen en in beeld brengen van mogelijke locaties.
Juli 2024	- Opstellen afwegingskader. - Voorbereiden college besluit m.b.t. locaties keuze.
Augustus 2024	- Eind augustus aanbieding raadsvoorstel met mogelijke locaties aan de raad voor besluitvorming.
September/oktober 2024	- Bespreking raadsvoorstel mogelijke locaties; datum besluitvorming raad in afstemming met agendacommissie bepalen
Oktober / november 2024	- Communicatie met betrokkenen rondom gekozen locatie(s) en opstellen plan van aanpak.
November / december 2024	- Aanbieden plan van aanpak aan de raad.
Januari-juni 2025	- Uitvoeren plan van aanpak en voorbereiden locatie(s).